

Koncepce rozvoje ÚDLV

Prof. Olga Lomová

Smysl naší instituce v rámci FF UK chápu v duchu Dlouhodobého záměru UK jako snahu „být vrcholným centrem vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti, které má klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti, a zároveň je místem uchovávání a předávání trvalých hodnot, poznatků a dovedností příštím generacím“. Chápu, že se jedná o cíl ideální a naplňovaný v trvalém úsilí, jehož nezbytnou součástí je sebereflexe a neustálá snaha zlepšovat vlastní práci.

Ústav Dálného východu v současné době zastřešuje čtyři obory: Etnologie se specializací vietnamistika, Japonská studia, Koreanistika a Sinologie. S výjimkou Vietnamistiky mají bakalářský i magisterský program. Doktorské studium se zde realizuje v rámci oborových rad koncipovaných tematicky napříč několika orientalistickými ústavu jako Dějiny a kultura Asie a Afriky, Jazykověda Asie a Afriky, Teorie a dějiny literatury Asie a Afriky.

Ve svém působení ředitelky ÚDLV bych se chtěla pokusit rozvinout potenciál pracoviště směrem k intenzivnější vědecké práci, větším grantovým aktivitám, mezioborové otevřenosti a zapojení ÚDLV do celofakultních projektů na všech úrovních. Dávám k dispozici svou mnohaletou zkušenost pedagogickou i vědeckou a také zkušenost administrativní (1998–2005 ředitelka ÚDLV, 2006–2008 proděkanka FF UK) i zkušenost z působení ve fakultních a univerzitních orgánech (vědecká rada, studijní komise, oborová rada GAUK – společenské vědy). Uvědomuji si, že pokud se stanu ředitelkou, čeká mě nejen příležitost pro další rozvoj pracoviště, ale také řešení okamžitých otázek souvisejících s akreditacemi, každodenním chodem ústavu a možná i stěhováním do nových prostor.

- oblast personálního rozvoje

Společným rysem našich oborů je, že stojí na náročných jazykových kurzech. Tato skutečnost činí pedagogickou práci v ÚDLV časově náročnou a poměrně vyčerpávající, neboť většina učitelů se v různé míře musí podílet na praktických jazykových kurzech a četbách textů bez ohledu na to, jaká je jejich vědecká specializace. To samozřejmě zmenšuje prostor pro prohlubování metodologických a specializačních kurzů a zmenšuje možnost soustředění na vlastní vědeckou práci.

V zájmu dlouhodobého udržení kvality výuky a vytvoření většího prostoru pro vědeckou činnost je nezbytné zajistit, aby odborný asistent nemusel učit víc než 10–12 hodin týdně (a počet hodin odučených docenty a profesory aby byl adekvátně snížen, jak odpovídá normě). Ve stávajícím personálním obsazení je velmi obtížné věnovat se osobnímu odbornému růstu, nemluvě o dalších aktivitách nad rámec základních pedagogických povinností. Proto za nezbytné považuji zvýšení počtu pedagogů ÚDLV a zároveň důkladnou rozvahu náplně stávajících úvazků a lepší koordinaci naší práce s cílem racionálnějšího využití času.

Jedním z řešení, jak získat další pedagogické pracovníky, jsou výzkumné granty, na jejichž základě je možné zaměstnat mladé perspektivní absolventy doktorského studia. Je to zároveň způsob, jak jim

umožnit další růst, a tak zajistit kontinuální rozvoj našich oborů. Naše zkušenosti se získáváním grantů v minulosti ukazují, že vedle individuálních, úzce zaměřených grantů je na místě uvažovat také o velkorysém mezioborovém projektu, případně i se zapojením badatelů z dalších kateder a ústavů mimo ÚDLV a institucí mimo FF UK (zejména OÚ ČAV). Mám zájem iniciovat vytvoření většího mezioborového projektu a podílet se na jeho přípravě s cílem rozšířit počet pracovníků ÚDLV.

Jako další prostředek, jak získat finanční prostředky pro personální rozvoj, vidím účast v kurzech celoživotního vzdělávání případně v kurzech pro zahraniční studenty organizovaných na FF UK. Některé se již realizovaly a na jejich zkušenost lze navázat.

Vedle rozšiřování počtu pracovníků je důležité také zvyšování jejich kvalifikace. Předpokládám v nejbližší době habilitaci na oboru sinologie. O perspektivě habilitací u ostatních oborů nemám zatím jasnou představu, údaje v OBD zatím nenaznačují bezprostřední přípravu dalších habilitací, ke konci nadcházejícího tříletého období se však situace může změnit. Pro osobní růst považuji za nezbytné čerpání „sabbaticalů“, včetně možnosti čerpat delší studijní pobyty v zahraničí.

- rozvoj pedagogické činnosti a koncepce studia

Naše obory bývají sdružovány pod hlavičkou „orientalistiky“. Akreditovány jsou převážně jako „filologie“, vietnamistika je zařazena mezi „historické vědy“. Tato vymezení jsou do značné míry formální, neboť i na „filologických“ oborech se pěstují historické specializace a naopak.

Ačkoliv se naše obory realizují na společném pracovišti (bakalářská a magisterská úroveň), případně několika orientalistických pracovištích (doktorské studium), jednotlivé obory jsou do značné míry izolované. Velmi malá je také komunikace s obory mimo „orientalistiku“, přestože právě ve spolupráci s nimi se otevírá prostor pro realizaci bytostné metodologické rozmanitosti orientalistických oborů.

Výjimkou je již delší dobu realizovaný kolektivní kurz Myšlení Dálného východu, případně zatím jednou proběhnuvší Světová poezie. Jsem přesvědčena, že na základě společné diskuze bude možné vytvořit další podobně koncipované kurzy. Za úvahu stojí také vytvoření volitelných kurzů, které by bylo možné nabídnout studentům mimo vlastní obor a nejlépe celofakultně. Lze také uvažovat o spolupráci v úvodních seminářích zaměřených na informační zdroje a obecné úvody k psaní odborných prací apod.

Diskusi o mezioborové spolupráci je třeba urychleně otevřít tam, kde stávající izolace oboru ohrožuje jeho další akreditaci (Vietnamistika). Jako cestu vidím propojení Vietnamistiky s jiným, regionálně a metodologicky blízkým oborem, přirozeně při zachování její identity jako oboru postaveného na studiu vietnamského jazyka a kultury. Při úvahách o dalším rozvoji Vietnamistiky je také třeba vzít zvažít náš postoj ke studentům původem z vietnamské menšiny v ČR.

Velkou péči hodlám věnovat doktorskému studiu. Ze zkušenosti vím, že možnost scházet se ve společném semináři bez ohledu na vlastní úzkou specializaci vytváří pro doktorandy důležitou platformu, kde získávají cenné podněty, zejména metodologické, a zároveň zkušenost s prezentací své práce navenek. Doktorský seminář také vytváří podmínky pro rozvíjení mezioborové spolupráce a formulaci grantových témat.

- rozvoj vědecké činnosti

Z dlouhodobého hlediska je vědecká činnost zásadním předpokladem pro existenci všech vysokoškolských oborů. Doposud největší slabinou práce ÚDLV – s čestnými výjimkami – je deficit vědeckých projektů úspěšných v grantové soutěži a nedostatečně soustavná publikační činnost, která by vyvolávala adekvátní mezinárodní ohlasy. Za hlavní příčiny považuji nejen velkou vytíženost pedagogickými povinnostmi, ale také izolovanost jednotlivých badatelů (od ostatních kolegů v ÚDLV i mimo ústav), kteří se pak se svými individuálními, úzce zaměřenými projekty obtížně uplatňují v konkurenci větších a pro poskytovatele grantů čitelnějších badatelských týmů. S ohledem na šíři témat, na nichž ÚDLV pracuje, je možná a žádoucí mezioborová spolupráce také s některými regionálně a kulturně blízkými orientalistickými obory na FF UK a především s obory neorientalistickými (lingvistika, komparatistika, historické obory, translatologie, filosofie a religionistika atd.) Jako perspektivní se jeví také již započatá spolupráce s OÚ AV ČR.

Potřeba sdružovat se k vědeckým projektům přirozeně neznamena vytvářet umělé konstrukce, kam se nějak vejdu všichni. Jako nezbytný první krok vidím vyhodnocení dosavadní vědecké práce, vymezení našich profilací a na základě toho zahájení důkladné debaty o případném společném tématu/společných tématech. Úspěšný projekt musí formulovat promyšlené výzkumné otázky, které vycházejí z toho, v čem jsme silní.

- výhled dalších možností rozvoje základní součásti

Další možnosti rozvoje vidím v mezioborové (a meziinstitucionální) spolupráci, jak naznačeno již v předchozích bodech. Tuto spolupráci je žádoucí rozšiřovat o spolupráci na mezinárodní úrovni. V tomto ohledu již máme zkušenosti i potřebné kontakty a kvalitní a potenciálně úspěšné projekty domácí bude možné rozvinout i mezinárodně.

Součástí naší práce je také (bohužel) stále narůstající administrativní agenda. Pro její hladký chod je nutné posílit roli tajemníka ústavu a také upravit chod sekretariátu, aby se některé rutinní úkony (příprava rozvrhů, zápisy do SISu apod.) zjednodušily a zpřehlednily. Potýkání se se stále rostoucí administrativou nám může usnadnit přehledné zveřejnění základních informací pro studenty na webových stránkách ústavu.